

**150 OBLJETNICA ROĐENJA
FRANA ŽAVERA KESTERČANEKA (1856 – 2006)**

Šumarnik Dragutin Laksar o šumarsko-literarnom radu
profesora F. Ž. Kesterčaneka

150 obljetnica rođenja Frana Žavera Kesterčaneka, velikana hrvatskog šumarstva, unatoč nastojanjima (M. Grubešić, M. Skoko) nije u 2006. god. posebno obilježena. Stoga smatramo da smo dužni, u znak zahvalnosti za sve što je učinio za dobrobit naše zelene struke, obljetnicu zabilježiti na stranicama Šumarskog lista, a posebno zbog toga što se isticao u stručnom i društvenom radu kao aktivni član Hrvatsko-slavonskog šumarskog društva te kao urednik i suradnik Šumarskog lista, koji je pod njegovim uredništvom sadržajem i aktualnošću dosizao slične strane časopise.

Fran Kesterčanek bio je profesor šumarstva na Gospodarsko-šumarskom učilištu u Križevcima (1878–1883, 1893–1899) i Šumarskoj akademiji u Zagrebu (1900–1915). U Hrvatsko-slavonskom šumarskom društvu djelovao je kao tajnik, odbornik i urednik Šumarskog lista. U Hrvatskom društvu za gajenje lova i ribarstva bio je tajnik i prvi urednik Lovačko-ribarskog viestnika. Radeći u šumarskoj upravnoj službi u svojstvu županijskog nadšumara (1883–1893) pokrenuo je pitanje šumarske nastave i reorganizacije šumarske uprave. Objavio je oko 150 znanstvenih i stručnih radova i članaka iz šumarstva i lovstva.

Slika 1. Srebrna spomen tintarnica

(Foto: Ivan Vukić)

O stručnom radu Frana Kesterčaneka pisali smo detaljnije u Šumarskom listu br. 7–8/1997., a u ovom članku osvrnut ćemo se na nekoliko značajnih događaja vezanih uz Kesterčanekov literarni rad.

Na svjetskoj izložbi u Parizu 1900. g., na kojoj mu je povjereno uređenje hrvatskoga šumarskoga odjela, dodijeljena mu je Zlatna kolajna za zasluge oko unapređenja hrvatske šumarske i lovačke literature.

Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo na redovitoj glavnoj skupštini održanoj u Zagrebu 18. rujna 1906. g. “za njegov 25-godišnji ne-

umorni društveni rad i rad na polju hrvatske šumarske knjige” darovalo mu je srebrnu spomen tintarnicu sa zlatnim perom¹, te ga izabralo začasnim članom i prvim podpredsjednikom.

Slika 2. Zlatno pero

(Foto: Branko Meštrić)

Spomendar je Kesterčaneku uručio šumarnik Dragutin Laksar. Zahvaljujući na prigodnom daru Kesterčanek je, između ostalog, rekao: “Sve što sam do

¹ Spomendar je oporučno naslijedio Kesterčanekov sin Frano. Srebrna tintarnica danas se nalazi kod obitelji Kesterčanekove unuke gđe Jasne Lasić u Dubrovniku, a zlatno pero kod Kesterčanekovog prauka g. Frana Lasića u Zagrebu.

sada radio i uradio nisam učinio za to da stečem priznanja, već jedino iz osvjedočenja ter ljubavi spram mile nam hrvatske domovine, kao i lijepe nam zelene struke, kojoj sam posvetio sav svoj život” (Šum. list 1906., str. 430–432).

Slika 3. Zlatno pero u rukama Kesterčanekovog prauunuka, glumca Frana Lasića. Lijevo M. Skoko.

(Foto: Branko Meštrić)

Istovremeno šumarnik D. Laksar² objavio je u zagrebačkom dnevniku “Hrvatska”, Glavnom glasilu Hrvatske stranke prava (br. 104, Zagreb, 6. 10. 1906) malo poznati članak pod naslovom “Dvadesetpet godišnjica šumarsko-literarnog rada profesora F. X. Kesterčaneka”, koji zbog vrijednog i zanimljivog sadržaja donosimo u cijelosti.

Naš svečar rodio se 14. rujna 1856. u Zagrebu, gdje mu je otac Dragutin bio kr. financijski nadsavjetnik, a mati rodjena Šram. – Svršiv srednje škole podje godine 1874. na c. i kr. šumarsku akademiju u Mariabrun, dovrši pak g. 1877. svoje nauke na visokoj školi za kulturu tla u Beču. – Već u to doba izašle su njegove prve radnje u “Primorcu”, “Napredku” i “Hrvatskoj lipi”. – Nakon svršene jedno-godišnje vojne službe bude u proljeću 1878. imenovan kr. državnim šumarskim vježbenikom, te mu budu povjereni šumsko-procjenbeni i katastralni poslovi u području županije bjelovarsko-križevačke.

² Dragutin Laksar rodom je iz Križevaca. Šumarstvo je apsolvirao na Gospodarsko-šumarskom učilištu u Križevcima 1872. g. Radio je kao šumar kod Križevačke i kao nadšumar kod Slunjske imovne općine. Bio je upravitelj Gospodarstvenih ureda Đurđevačke i Križevačke imovne općine u Bjelovaru u razdoblju od 1888–1905. g. Suradivao je u Šum. listu i aktivno sudjelovao u radu Hrvatsko-slavonskog šumarskog društva od 1877. g. God. 1921. sudjelovao je u radu upravnog odbora društva.

Nu već na jesen iste godine bude kao zemaljski štendišta pozvan za učitelja na kr. gospopodarsko i šumarsko učilište u Križevcima i to u svojstvu asistenta, a nakon odličnim uspjehom položenog višeg državnog ispita za samostalno vođenje šumskog gospodarstva godine 1880. bje imenovan prvim učiteljem.

Prvi rad mu je bio, da osnuje i uredi skroz manjkave zavodske šumarske zbirke, što mu je i lijepo uspjelo.

U to vrijeme poduzeo je potporom zemaljske vlade, a i o svom trošku i razna stručna naučna putovanja, upoznav se tako s uređenjem viših šumarskih zavoda u našoj monarhiji kao i Njemačkoj – a napose s odličnici šumarske znanosti, a razvidiv uzorna šumska gospodarstva u Češkoj i Austriji. – O tim putovanjima izdao je i djelce “Eine forstliche Studienreise nach Böhmen”.

Godine 1881. izašla je nakladom zemaljske vlade za slušatelje šumarstva “Dendrometrija”, zatim “Kratka povjest šuma i šumskog gospodarstva u Hrvatskoj”, koje je djelce o svojem trošku izdao.

Kratko vrijeme iza toga izašla je opet nakladom zemaljske vlade druga njegova učevna knjiga za slušatelje šumarstva i to: “Osnovi nauke računanja vrijednosti šuma”.

Osjećajući potrebu daljnje praktične šumarske naobrazbe ostavi godine 1883. taj zavod, te primi mjesto nadšumara kod zagrebačke županije da – kako se u odnosnom dekretu naročito spominje – uredi ta – da skroz zapuštena služba u području iste županije.

Već godine 1879. bude izabran u upravni odbor šumarskog društva, a već slijedeće godine bude urednikom “Šumarskog lista” i tajnikom društva, pak je taj društveni organ skorim pretvorio u mjesečnik postaviv time stalan temelj hrvatsko-šumarskoj literaturi.

Usljed sve više razgranjenog posla društvene uprave preddade godine 1886. uredništvo lista u ruke blagopokojnog kr. zemaljskog šumarskog nadzornika Mije Vrbanića, pridržav sve do godine 1892. tajništvo i blagajništvo društva. – Počam od godine 1880. bio je i suradnik raznih stranih šumarsko stručnih časopisa kao “Centralblatt für das gesamte Forstwesen”, “Allgemeine Forst und Jagdzeitung”. – “Oesterreichische Forst und Jagd-Zeitung” i t. d. U domaćem našem novinstvu pisao je uz to revno i o akutnim dnevnim šumarskim pitanjima, da se tako i javnost za iste zainteresuje. – Za to djelovanje na književnom stručnom polju počasti ga 1883. godine “Srpsko poljoprivredno društvo u Beogradu” izabrav ga svojim počasnim članom, a isto tako zagrebačka trgovačko obrtna komora, imenovav ga godine 1880. “u znak priznanja zasluga stečenih na narodnom gospodarskom polju”, svojim dopisujućim članom.

Godine 1885. izdade posebno djelce “K pitanju šumarske obuke u Hrvatskoj”, u korist ustrojstva šumarskoga fakulteta u savezu sa sveučilištem u Zagrebu, koje nastojanje godine 1898. bilo je bar načelno i oživotvore-

no osnutkom sadanje naše t. zv. šumarske akademije pri-slonjene uz filozofski fakultet, nije njegova krivnja, da je to nedonošće krivim putem pošlo, već je to djelo žalibože drugih faktora, koji ovako važna lih stručna pitanja, po svojem – recimo blago – diletantskom nazoru rješavaju!

Godine 1887. izdade prvo izdanje “Zbirke zakona šum. i zakona o lovu”, koje je godine 1898 izašlo u dru-gom znatno popunjenom izdanju.

Godine 1888 izdade djelce “Beschreibung des Pfi-sterschen patentieren Imprägnirungs Verfahrens”.

Godine 1889 ponukom blagopokojnog liječnika Dra Josipa Fona i drugih prijatelja lova i ribarstva, osnovao je i u život priveo godine 1890 “I. opće hrvatsko društvo za gojenje lova i ribarstva”, kojemu je pokroviteljem Njegova Visost nadvojvoda Franjo Ferdinand.

Istomu je društvu od prvog početka utemeljitelj i taj-nik, a malo kasnije postade i urednikom ilustriranog mjesečnika “Lovačko ribarski viestnik”, kodi sada već 15 godina uredjuje.

Prigodom godine 1891 obdržavane “jubilarne šu-marsko gospodarske izložbe” bilo mu je povjereno ure-djenje šum. lovačkog odjelenja koju je zadaću kako je poznato baš sjajno riješio. Tom je prilikom podjedno šu-marskom društvu od čistog dobitka nenadano privredio glavnicu od 15.000 kr. koja sačinjava temelj današnje društvene imovine.

U jeseni godine 1892 bude uslijed osobnih prepa-ka tadanjim šefom šumarstva, iznenada navodno službe radi premješten k županijskoj oblasti u Varaždin.

Usljed toga morade onda napustiti svoj daljnji rad u šumarskom društvu, nu već u jesen 1893 godine istupi iz šumarsko tehničke službe kod političke uprave, primiv nakon smrti profesora Kiseljaka ispražnjeno mjesto na križevačkom zavodu.

Godine 1894 na poziv poznatog bečkog nakladnika H. Gitsbhanna sudjelovao je kao suradnik djela “Die Land und Forst-Wirtschaft Oestereich-Ungarn, in Bos-nien und in der Hercegovina im Jahre 1893”. Godine 1885 izdade djelce “Službeni napatuk za nadzirače lova u Hrvatskoj i Slavoniji”, a godine 1896 izdade zemaljska vlada u svojoj nakladi omašno djelo “Lovstvo” kao po-moćnu knjigu za slušatelje i ostale prijatelje lovstva. Njegovoj inicijativi i nastojanju valja pripisati takodjer lijepi uspjeh lovačkih izložba počam od godine 1899 i dalje u Zagrebu, a i na izložbi godine 1896 u Budimpešti.

Da je kao profesor poduzimao i opet više naučnih putovanja u Austrijske krajeve, kao i u Madjarsku, na-pose da prouči uredjenje šumarske akademije u Ščavni-ci, a onda u Bosnu i Dalmaciju dovoljno je da naglasim samo, jer je dobro poznat svakomu šumaru neumorni i radini duh našeg štovanog svečara.

Dokinućem šumarskog učilišta u Križevcih god. 1899 ter istodobnim otvorenjem šumarske akademije u Zagrebu, bude na vlastitu molbu dodieljen na službova-

nje šumarskom odsjeku zemaljske vlade. Ovdje ga zapa-de suradništvo oko priredjivanja hrvatskog šumarskog odjela na svjetskoj izložbi u Parizu.

Kada je pako onda godine 1900 na baš naročito i njegovim nastojanjem novo ustrojenoj šumarskoj aka-demiji nastala potreba namještenja i daljnjih šum. stručnih profesorskih sila, nije se usprkos raznih protiv-ština moglo mimoći ni njegova ličnost, i tako bje ljeti 1900 i opet pozvan za učitelja predmetah šum. proizved-ne struke, gdje ga je uz drugove čekala i častna mu i teška zadaća, da isti zavod postepeno podigne na onaj znanstveni stupanj kako to velika važnost baš šumarstva po našu domovinu doista i zahtjeva.

Da je za svoj mučni i naporni rad dobio razna pri-znanja spominjem tek nuzgredno, jer je, košto je to žali-bože kod nas obično, i mnogu neugodnu borbu i omalo-važenje pretrpjati morao, a da i danas još nije naša šumarska akademija onako uređjena, kako bi morala biti (da nas nemogu Ščavnica i Beč zapostavljati gdje je već drugu godinu 4 - godišnje naukovanje uvedeno, a kod nas se na to ni sada ne misli). To sigurno i on naj-bolje osjeća.

Nu sve razne dosadanje zaprijeke oko razvitka naše struke znao je naš svečar svojom agilnošću i ustra-jnošću svladati, pak diveći se tomu radu, a da i mladje pobudim na tako uspješan rad, dadoh oduška mojem srcu, a i svih prisutnih na ovogodišnjoj šumarskoj skup-štini, da tako i njekim vanjskim znakom dademo počast mužu, koji je uz najteže prilike, gdje se je naša struka tek počela razvijati, a neukih i zlobnih na pretek, koji razne zaprieke stavljahu, a on ostao uvijek isti, pak da i nadal-je mladenačkim žarom za svoju lijepu struku radi, te da nam kao požrtvovni radnik, a kao zlato čist i pošten ka-rakter uzorom služi. U to ime da nam ga Svevišnji uzdrži još dugi niz godina, pak da mu i 50 god. šumarsko lite-rarnog rada čestitati mogu.”

Dragutin Laksar

Nažalost, dobre želje Kesterčanekovog suvremeni-ka D. Laksara nisu se ostvarile. Već 1908. g. Kester-čanek se zbog slabijeg zdravlja i preopterećenosti za-hvalio na uredništvu Šum. lista. Osim toga, 1911. g. doživio je osobnu i obiteljsku tragediju, jer mu je umrla supruga Marija rođ. pl. Maravić. Posljednjih go-dina života sve je više pobolijevao i nakon bezuspješ-nog liječenja u Topuskom i Rogaškoj Slatini umro je u Zagrebu 21. 8. 1915. g. Pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj, gdje počiva u miru sa suprugom Ma-rijom (1862–1911) i kćerkom Sidonijom (1886–1977).

Ime profesora Frana Žavera Kesterčaneka ostat će trajno zabilježeno, jer je svojim ukupnim djelovanjem utjecao na razvoj znanosti, struke i stručne literature na području šumarstva i lovstva u Hrvatskoj.

Mladen Skoko, dipl. ing. šum.